

Förslag till

**Beslut om inrättande av Farstanäs naturreservat i Södertälje kommun
samt fastställelse av skötselplan**

REMISSVERSION 2022-05-31

Beslut av kommunfullmäktige i Södertälje kommun (2022-xx-xx, beslut, § ...)

- Med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken beslutar kommunfullmäktige i Södertälje kommun att inrätta Farstanäs naturreservat som omfattar det område som avgränsats med vit heldragen linje på bifogad beslutskarta
- Naturreservatets namn ska vara *Farstanäs naturreservat*.
- Beslutet riktar sig till var och en, fastighetsägare och innehavare av särskild rätt, vars rättigheter att använda mark- och vattenområden berörs inom reservatsområdet.
- Vidare beslutar kommunfullmäktige att med stöd av 7 kap. 5, 6 respektive 30 § miljöbalken införa de föreskrifter som framgår av detta beslut, med hänvisning till Zonering som framgår av bifogad beslutskarta.
- Slutligen beslutar kommunfullmäktige att med stöd av 3 § i förordning (1988:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. fastställa en skötselplan för naturreservatet, se bilaga 1.

Beslutskarta Farstanäs naturreservat med zonindelning. Vit streckad ytterlinje betecknar naturreservatets yttre gräns. Vitt rutnät betecknar zon 1 a, camping med byggnader, fyllning med vita linjer betecknar zon 1 b, övrigt campingområde och vit prickad fyllning betecknar zon 1 c, bad- och bryggområde samt vändplan/parkering. Övriga delar av reservatet tillhör zon 2. Gula linjer betecknar fastigheter.

Kartan kommer att uppdateras med fastighetsbeteckningar inför slutgiltigt antagande.

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	E-post
151 89 SÖDERTÄLJE	Campusgatan 26 SÖDERTÄLJE	08-523 01000 vx	08-523 04636	miljokontoret@sodertalje.se

Uppgifter om naturreservatet

Namn:	Farstanäs naturreservat
Kommun:	Södertälje
Län:	Stockholms län
Lägesbeskrivning:	Reservatet ligger vid Näslandsfjärden cirka 12 km söder om Södertälje centrum och cirka fem km öster om Järna centrum. För detaljerad avgränsning se beslutskarta
Fastighet:	Farsta 1:1, Farsta 1:33, Håknäs 4:14 samt del av Håknäs 4:6.
Församling/Socken:	Ytterjärna socken
Naturgeografisk region:	Svealands sprickdalsterräng med lerslätssjöar och sjöbäcken
Markägare:	Södertälje kommun
Servitut/Nyttjanderätter:	Arrenden/hyresavtal/nyttjanderätter för jordbruk, bostads- och fritidshus, jakt, bete och windsurfing. Ledningar för VA-, elnät mm. Servitut och gemensamhetsanläggningar för väg.
Area:	281 ha landareal samt xx ha vattenareal. (siffran uppdateras inför beslut)
Förvaltare:	Södertälje kommun

Syfte med reservatet

Reservatets syfte är att säkra ett för bad och rörligt friluftsliv värdefullt område.

Syftet med naturreservatet är också att bevara och stärka värdefulla naturmiljöer för biologisk mångfald, samt att bevara kulturmiljön vid Farsta gård.

Syftet är vidare att Farstanäs camping och havsbad med tillhörande parkering ska kunna utvecklas som ett attraktivt besöksmål i samklang med bevarande av biologisk mångfald och friluftsliv i naturreservatet.

Syftet ska uppnås genom att reservatets ska vara tillgängligt för det rörliga friluftslivet och badgäster. Allmänhetens friluftsliv och rekreation ska tillgängliggöras genom informationsskyltar och friluftsanläggningar så som rastplatser och markerade leder. Farstanäs camping och havsbad ska anläggas och skötas så att allmänheten välkomnas på allmänna ytor i området. Tydliga stråk och passager för allmänheten ska finnas genom campingområdet. Farstanäs camping ska ges tydliga ramar för utveckling av verksamheten.

Skogsmarken undantas från kommersiellt skogsbruk. Äldre barrblandskog samt dess ädellövträd, bergbranter och sumpskogar ska bevaras och utvecklas genom i huvudsak fri utveckling. Trädbärande f.d. hagmarker och strandängar ska utvecklas och vårdas genom restaurering och bete. Vid behov ska naturvårdande åtgärder vidtas för att gynna naturvärden

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	E-post
151 89 SÖDERTÄLJE	Campusgatan 26 SÖDERTÄLJE	08-523 01000 vx	08-523 04636	miljokontoret@sodertalje.se

knutna till reservatets barrblandskog, lövrika bryn- och strandskogar, ädellövträd, bergbranter och sumpskog.

Den kulturhistoriskt värdefulla gårdsmiljön vid Farsta gård ska bevaras och åtgärder i miljön ska ske med respekt för antikvariska principer. Åkermarken fortsatt brukas på ett sätt som inte äventyrar den biologiska mångfalden och bevarar det öppna kulturlandskapet.

Prioriterade bevarandevärden

- Möjlighet att bedriva friluftsliv i området och besöka området, med anordningar avsedda för friluftsliv så som markerade vandringsleder, Farstanäs havsbad, samt Farstanäs camping.
- Naturskogsartade äldre barrskogar med stort inslag av gammal tall, inslag av sumpskog och bergbranter
- Gamla grova ekar, alléer och andra ädellövträd
- Betesmarker
- Grunda marina havsvikar med vegetationsklädda mjukbottnar,
- Artrika miljöer med rödlistade arter, däribland värdefull svamp- och lavflora, fladdermöss och kärlväxter.
- Värdefulla naturmiljöer med Farsta gård och fornlämningar

Reservatsföreskrifter

För att tillgodose syftet med reservatet beslutar Länsstyrelsen med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken samt 22 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. att nedan angivna föreskrifter ska gälla i reservatet.

Beskrivning av zoner

Beslutskartan är indelad i zon 1 a-c och zon 2. Föreskrifter som hänvisar till Zon gäller enbart inom denna zon. Föreskrifter som saknar zonhänvisning gäller i hela reservatet.

Zon 1a: Campingområde med möjlighet att bygga ut service för campingen. Inom denna zon finns de flesta av campingens byggnader och här tillåts nya byggnader tillkomma. Inom zonen får maximalt 60 övernattningsstugor samt servicebyggnader med en storlek av max 30 kvm

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	E-post
151 89 SÖDERTÄLJE	Campusgatan 26 SÖDERTÄLJE	08-523 01000 vx	08-523 04636	miljokontoret@sodertalje.se

byggyta/4 m nockhöjd tillkomma utan tillstånd från miljönämnden. Inom zonen får även större byggnader för restaurant och camping uppföras efter tillstånd från miljönämnden. Om det finns en aktuell detaljplan ska bygglov prövas i enlighet med detaljplanen.

Zon 1b: Campingområde inom strandskydd. Området är avsett för campingverksamhet, främst för tält. Nya byggnader tillåts inte på grund av att det är inom strandskydd.

Zon 1c: Bad- och bryggområde samt besöksparkering. Inom denna zon kan vissa nya servicebyggnader och anläggningar för camping och bad, så som bryggor, omklädningsrum och bastu tillkomma efter tillstånd från miljönämnden.

Zon 2: Övriga delar av reservatet, ej avsedda för campingverksamhet. I övriga delar av reservatet är byggnader, förutom byggnader som behövs för lantbrukets drift, förbjudna. Byggnader som behövs för lantbrukets drift kan tillkomma efter tillstånd från miljönämnden.

Tillkommande bebyggelse och anläggningar inom naturreservatet bör utformas så, att de på ett naturligt sätt ansluter sig till rådande naturmiljö och landskapsbild, som i möjligaste mån bör bibehållas. Utbyggnad ska ske med respekt för de kulturmiljövärden som finns inom området.

Beslutskarta Farstanäs naturreservat med zonindelning, utsnitt för Zon 1a-1c.

Vit streckad ytterlinje betecknar naturreservatets yttre gränser. Vitt rutnät betecknar zon 1 a, camping med byggnader, fyllning med vitalinjer betecknar zon 1 b, campingområde inom strandskydd och vit prickad fyllning betecknar zon 1 c, bad- och bryggområde samt vändplan/parkering. Övriga delar av reservatet tillhör zon 2.

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	E-post
151 89 SÖDERTÄLJE	Campusgatan 26 SÖDERTÄLJE	08-523 01000 vx	08-523 04636	miljokontoret@sodertalje.se

A. Föreskrifter med stöd av 7 kap. 5 § miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområde

Undantag från föreskrifterna anges under punkt D nedan.

I naturreservatet är det förbjudet att:

- A1.** uppföra ny byggnad, mast eller annan anläggning annat än:
- a) sådana byggnader och anläggningar som kan uppföras efter tillstånd från miljönämnden enligt föreskrifter som framgår av detta beslut eller
 - b) byggnader i Zon 1a med maximalt 30 kvm byggnadsyta och med en nockhöjd på maximalt 4 m som erfordras för campingen (såsom övernattningsstugor för korttidsboende, bastu, och förråd samt servicebyggnader för incheckning, kiosk, kök, toaletter, dusch/bad och omklädnad). Antalet övernattningsstugor får inte överstiga maximalt 60 st inom zonen,
- A2.** spränga, schakta, bedriva täkt, anordna upplag, tippa eller utföra fyllning eller andra åtgärder som ändrar områdets topografi,
- A3.** avverka träd eller buskar, eller att ta bort eller upparbeta dött träd eller vindfälle eller utföra andra skogliga åtgärder i zon 2,
- A4.** odla energiskog eller julgranar på åkermark, skogsplantera betesmark, åkermark eller åkerholmar,
- A5.** plantera ut eller införa växt- eller djurart som är klassificerad som invasiv främmande art (IAS) enligt nationell eller EU-lagstiftning eller har klassats till hög risk för invasivitet,
- A6.** använda eller sprida kemiska och biologiska bekämpningsmedel, konstgödsel eller växtnäringssämnen, annat än i jordbruksverksamhet.
- A7.** uppföra stängsel eller annan hägnad kring annat än tomt eller betesmark,
- A8.** framföra motordrivet fordon, annat än på allmän väg eller annan anvisad plats,
- A9.** bedriva jakt i zon 1, med undantag från skyddsjakt som krävs för campingens och badets skötsel eller för bad- och campinggästers säkerhet,
- A10.** att muddra i vattenområde i Zon 2.

Följande åtgärder kräver tillstånd från miljönämnden (A11-A20)

- A 11.** Det krävs tillstånd för att uppföra byggnader som behövs för lantbrukets drift i Zon 2.
- A 12.** Det krävs tillstånd för att uppföra byggnader och anläggningar i Zon 1a som överskrider 30 kvm byggnadsyta eller nockhöjd på 4 m. För att få tillstånd behöver byggnaden vara avsedd för campingverksamhet (såsom vandrarhem, restaurant, bastu, poolområde och servicebyggnader för incheckning, kiosk, kök, toaletter, dusch/bad och omklädnad samt förråd).
- A 13.** Det krävs tillstånd för att uppföra nya byggnader inom Zon 1c. För att få tillstånd behöver byggnaden vara avsedd för campingverksamhet eller bad (såsom bastu, servicebyggnader för incheckning, kiosk, kök, toaletter, dusch/bad och omklädnad).
- A 14.** Det krävs tillstånd för att anlägga ny brygga i Zon 1c. Tillståndsplikten omfattar inte badbryggor i anslutning till badplatsen som tas upp under vintersäsongen.
- A 15.** Det krävs tillstånd för att anlägga ledning i mark, luft eller vatten.
- A 16.** Det krävs tillstånd för att anlägga ny väg eller parkering i Zon 1 c och i Zon 2.
- A 17.** Det krävs tillstånd för att avverka träd eller buskar med en diameter större än 10 cm inom zon 2 och 3.
- A18.** Det krävs tillstånd för att anordna tävlingar eller andra gruppaktiviteter med fler än 50 deltagare i Zon 2.
- A 19.** Det krävs tillstånd för att åtla.
- A 20.** Det krävs tillstånd för att muddra i vattenområde i Zon 1c. För att få tillstånd krävs att muddringen ska ske med syfte att möjliggöra angöring till brygga inom Zonen, samt att försiktighetsåtgärder tas för att inte skada omkringliggande bottenvegetation.

B. Föreskrifter med stöd av 7 kap. 6 § miljöbalken om skyldighet att tåla visst intrång

Markägare, arrendator och annan innehavare av särskild rätt till marken förpliktigas tåla följande anordningar och åtgärder för att tillgodose syftet med reservatet:

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	E-post
151 89 SÖDERTÄLJE	Campusgatan 26 SÖDERTÄLJE	08-523 01000 vx	08-523 04636	miljokontoret@sodertalje.se

- B 1.** utmärkning av naturreservatets gräns,
- B2.** anläggande av byggnader och anläggningar för camping, restaurant och bad inom Zon 1a-c
- B3.** anläggande och underhåll av friluftsanordningar så som parkeringsplats, stigar, rastplatser samt informationstavlor och vägvisare för allmänheten,
- B4.** uppsättning av stängsel och stängselgenomgångar för betesdjur,
- B5.** naturvårdande och friluftsfrämjande skötsel så som frihuggning av jätteträd och hagmarker, fräsning och röjning av vass, säkring av riskträd vid stigar, camping och skogsbryn, samt röjning eller gallring för att gynna biologisk mångfald i skogsmarken. Avverkat virke vid sådan åtgärd tillfaller förvaltaren för användning i naturvård,
- B6.** undersökningar av växt- och djurlivet och andra naturförhållanden i reservatet.
- B7.** åtgärder i syfte att minska utbredning samt förebygga etablering och spridning av invasiva främmande arter.

De planerade åtgärderna beskrivs närmare i bifogad skötselplan, bilaga 1.

C. Ordningsföreskrifter med stöd av 7 kap. 30 § miljöbalken

Föreskrifter under punkt C gäller såväl allmänheten som markägare och innehavare av särskild rätt. Undantag från föreskrifterna anges under punkt D nedan.

I naturreservatet är det förbjudet att:

- C1.** framföra motordrivet fordon annat än på vägar och anvisad plats,
- C2.** ankra med båt längre än 7 dygn,
- C3.** framföra vattenskoter, kanske kolla med Micke och Johan Zibell
- C4.** ställa upp husvagn eller tälta annat än på anvisad plats,
- C5.** medföra okopplad hund eller annat husdjur,
- C6.** elda annat än på anvisade eldplatser. Förbudet gäller ej medhavd grill i anslutning till hyrd stuga eller campingplats inom område 1a.

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	E-post
151 89 SÖDERTÄLJE	Campusgatan 26 SÖDERTÄLJE	08-523 01000 vx	08-523 04636	miljokontoret@sodertalje.se

C7. göra inskrift eller sätta upp tavla, skylt, affisch eller liknande i Zon 2. Snitslar, orienteringsskärmar och tipsfrågor får sättas upp om dessa avlägsnas efter avslutat arrangemang,

C8. störa eller skada djurlivet, till exempel genom att klättra i boträd, fånga eller döda däggdjur, fåglar, kräddjur eller groddjur,

C9. plocka, gräva upp eller föra bort alla slags växter och vedlevande svampar och grenar

C10. fälla, skada eller föra bort levande eller döda träd och buskar samt ta bort liggande stammar eller grenar med en diameter grövre än 10 centimeter,

C11. förstöra eller skada berg, jord eller sten genom att gräva, hacka, borra, spränga, rista, måla eller

C12. plantera ut eller införa växt- eller djurart som är klassificerad som invasiv främmande art (IAS) enligt nationell eller EU-lagstiftning eller har klassats till hög risk för invasivitet,

Följande åtgärder kräver tillstånd från miljönämnden (C14)

C 13. Det krävs tillstånd för att anordna tävlingar och andra gruppaktiviteter med fler än 50 deltagare i Zon 2.

D. Undantag från föreskrifterna

Föreskrifterna under A och C ovan ska inte utgöra hinder för följande:

1. reservatsförvaltaren eller den som förvaltaren att utföra de åtgärder som ska tillgodose syftet med naturreservatet och som anges i föreskrifterna **B1 – B7**,
2. reservatsförvaltarens eller arrendators brukande av åkermarken,
3. anläggande av lek- och aktivitetsområden för bad och camping, så som lekplats, utegym och äventyrsbana inom Zon 1 a-c,
4. avverkning av träd som fallit eller riskerar att falla över vägar, leder stugor eller annan anläggning,
5. åtgärder som har beviljats tillstånd innan reservatets ikraftträdande eller åtgärder som har beviljats tillstånd enligt föreskrifterna **A12-A20** samt **C13**,
6. jakträttsinnehavaren att medföra lös hud vid jakt eller användning av motorfordon för uttransport av vilt,
7. synskadad person att medföra ledarhund i tjänst,
8. underhåll av vägbanor, vägrenar och vägdiken

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	E-post
151 89 SÖDERTÄLJE	Campusgatan 26 SÖDERTÄLJE	08-523 01000 vx	08-523 04636	miljokontoret@sodertalje.se

Föreskrifternas ikraftträdande

Föreskrifterna träder i kraft tre veckor efter den dag då författningen utkom från trycket i länets författningssamling.

Föreskrifterna gäller under förutsättning att länsstyrelsens i Stockholm upphäver resolution 28.6.1967. Angående Farstanäs naturreservat i Järna kommun (beslut om bildande av Farstanäs naturreservat 1967)

Enligt 7 kap. 30 § andra stycket miljöbalken gäller ordningsföreskrifterna under C omedelbart även om de överklagas.

Skötsel och förvaltning

I enlighet med 2 § andra stycket förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. är Södertälje kommun förvaltare i naturvårdshänseende för naturreservatet.

Upplysningar

I reservatet gäller också övriga bestämmelser till skydd för natur- och kulturmiljön. Bland dessa kan nämnas följande:

- Allmänna lokala ordningsföreskrifter för Södertälje kommun, 2012, Södertälje kommunala författningssamling, avseende Farstanäs badplats.
- Bestämmelserna i 16 § lagen (2007:1150) om tillsyn över hundar och katter om att hundar under tiden 1 mars - 20 augusti inte får löpa lösa i marker där det finns vilt. Under övrig tid ska hunden hållas under sådan tillsyn att den hindras från att förfölja vilt, när den inte används vid jakt.
- Fridlysningsbestämmelserna. Alla vilda fåglar och däggdjur samt deras ägg, ungar och bon är fredade enligt jaktlagen (1987:259), med undantag för sådan jakt som är tillåten enligt samma lag. Vissa andra växt- och djurarter är fridlysta enligt 8 kap. miljöbalken och artskyddsförordningen (2007:845).
- Terrängkörningsförbudet i terrängkörningslagen (1975:1313).
- Enligt kulturmiljölagen (1988:950) ska enskilda såväl som myndigheter visa hänsyn och aktsamhet mot kulturmiljön. Den som planerar eller utför ett arbete ska se till att skador på kulturmiljön undviks eller begränsas. Inom det planerade reservatet finns 16 registrerade fornlämningar, 5 övriga kulturhistoriska lämningar samt 6 bevakningsobjekt.
- Förbudet mot nedskräpning enligt 15 kap. 26 § miljöbalken.
- Strandskyddsbestämmelserna enligt 7 kap. miljöbalken.
- Generella biotopskydd, 7 kap. 11- 11 b § miljöbalken.

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	E-post
151 89 SÖDERTÄLJE	Campusgatan 26 SÖDERTÄLJE	08-523 01000 vx	08-523 04636	miljokontoret@sodertalje.se

Skäl för beslutet

Skälen för beslutet utgörs av äldre barrblandskog men stort inslag av äldre tall samt inslag av sumpskogar och bergbranter. I området finns även trädklädda f.d. hag- och betesmarksområden, strandängar och alléer med grova ädellövträd. Här finns även höga kulturmiljövärden kopplade till Farsta gård och fornlämningar, samt höga värden för pedagogisk verksamhet, rekreation och det rörliga friluftslivet. Skyddsformen naturreservat har valts då det möjliggör ett långsiktigt skydd av området samt på grund av områdets storlek och att avvägningar kan göras mellan olika bevarandeintressen.

Beskrivning av området

Området omfattar en mångfald av olika naturtyper. Reservatets area på ca 281 ha landyta utgörs av ett omväxlande kulturlandskap med åkrar och trädklädda f.d. hagmarker. Utöver det finns skogar av olikartad karaktär, alltifrån naturskogsartade barrskogar och hållmarkstallskogar till sumpskogar och grova solitära ädellövträd. I områdets vattenmiljöer finns vassar, strandängsbete och grunda marina mjukbottnar med kransalgs- och hårsävsängar som har betydelse som lek och uppväxtområden för fisk.

I reservatsområdets norra del finns gårdsmiljön med Farsta gård. Här finns ett flertal alléer med grova och skyddsvärda träd där träslagen domineras av lind, ask och ek. I norr finns även åkermark samt en trädklädd f.d. hagmark. De centrala, nordvästra och östliga delarna av reservatsområdet utgörs av en naturskogsartad barrblandskog av varierande ålder. Här finns även hållmarkstallskogar med ett stort inslag av äldre tall samt inslag bergbranter och sumpskogar. I reservatsområdets nordöstra del finns Farstanäs camping och havsbad med tillhörande parkering och utgångspunkt till reservatets vandringsleder. I väster finns åkermark samt en del skogsmark och i söder finns åkermark, strandskog, grova ekar i blandskog samt havsstrandängar med restaureringsbehov.

Reservatsområdet har en stor betydelse för den biologiska mångfalden. Bland annat har en mängd rödlistade arter ur olika organismgrupper rapporterats i området. Fladdermöss är vanligt förekommande i reservatsområdet där det även finns inspelningar av mer sällsynta arter såsom dammfladdermus (EN), sydfladdermus (EN) och fransfladdermus (VU). Ur moss- och lavfloran finns ex. observationer av aspfjärdermossa (VU), ekspik (VU) och lunglav (VU), och bland vedlevande svampar finns bl.a. tallticka (NT), granticka (NT), grangräticka (VU) och stor aspticka (VU). Utöver det finns de sjukdomsdrabbade träslagen skogsalm (CR) och ask (EN) i området och ur fågelfaunan förekommer arter såsom kungsfågel (VU), stare (VU), mindre hackspett (NT) och lappuggla (NT).

Nyckelbiotoper

Enligt Skogsstyrelsens nyckelbiotopsinventering är 11,1 ha av reservatsområdet klassat som nyckelbiotop, fördelat på två bestånd. Nyckelbiotoperna utgörs enligt Skogsstyrelsen av en barrskog med värdefull kryptogamflora samt av en lövskogslund med värdefull kryptogamflora.

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	E-post
151 89 SÖDERTÄLJE	Campusgatan 26 SÖDERTÄLJE	08-523 01000 vx	08-523 04636	miljokontoret@sodertalje.se

Skyddsvärda trädmiljöer

Inom reservatsområdet finns tolv områden som klassas som skyddsvärda trädmiljöer. Arealen för dessa områden uppgår till ca 18 ha och utgörs bl.a. av alléer, lövskog med grova ekar, barrskog och skogsbryn.

Värdetrakt

Reservatets kustområde ligger i den skogliga värdetrakten "Skärgården", enligt Strategi för formellt skydd av skog i Stockholms län. Värdetrakter är landskapsavsnitt med särskilt höga ekologiska bevarandevärden och väsentligt högre täthet av värdekärnor för djur- och växtlivet (inklusive biologiskt viktiga strukturer, funktioner och processer) än vad som finns i vardagslandskapet.

Grön kil

Farstanäs innefattas nästan helt inom en grön kil, Bornsjökilen. Reservatet har också ett mycket viktigt läge då binder ihop två gröna svaga samband (klass 3) och därmed möjliggör och säkrar spridningsvägar för en mängd djur- och växtarter.

Riksintressen

Reservatet ingår i områden av riksintresse för friluftsliv och riksintresse för kust och skärgård enligt 3 kap. 6 § miljöbalken respektive 4 kap. 1, 2 och 4 §§ miljöbalken. Det ingår även i "Kustområdena och skärgårdarna i Södermanland och Uppland från Oxelösund till Herräng och Singö" enligt 4 kap 2 § miljöbalken, där turismens och friluftslivets, främst det rörliga friluftslivets, intressen särskilt ska beaktas vid bedömning av tillåtligheten av exploateringsföretag eller andra ingrep i miljön.

Ärendets beredning

Ärendefördjupning

Farstanäs naturreservat bildades 1967 av länsstyrelsen i Stockholms län enligt dåvarande naturvårdslagens 7 och 8 §§, på begäran av Södertälje kommun, med syfte att *säkra ett för bad och rörligt friluftsliv värdefullt område*. Södertälje kommun hade tidigare köpt in fastigheterna för att säkra ett friluftsområde för kommunens invånare och är förvaltare av reservatet. I samband med inrättande av naturreservatet inrättades även Farstanäs camping och havsbad. Beslutet från 1967 reglerar möjligheten att bygga i reservatet men ger ett mycket svagt skydd för naturvärden inom reservatet. Samtidigt är det oklart i vilken omfattning campingen kan byggas ut. Miljökontoret har därför sett det som mycket prioriterat att arbeta fram ett nytt förslag till beslut som ger skydd åt naturmarken och tydliggör möjligheten att utveckla campingområdet och friluftslivet i området.

Naturreservatet omfattar enligt beslutet fastigheterna Farsta 1:1, Håknäs 4:6 och 4:14, dåvarande Järna kommun, med undantag för ett utskifte vid Yngern och området för

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	E-post
151 89 SÖDERTÄLJE	Campusgatan 26 SÖDERTÄLJE	08-523 01000 vx	08-523 04636	miljokontoret@sodertalje.se

byggnadsplan vid Nästäppan samt vattenområden. Naturreservatets gränser har justerats vid två tillfällen. Ett mindre område i Farstanäs naturreservat upphävdes vid Solåkraby 1969, efter att Södertälje stad yttrat sig om att området väster om gamla E4 inte var avsett att ingå i naturreservatet. Länsstyrelsen upphävde den del av naturreservatet där Södertälje stad hade upprättat en byggnadsplan för utvidgande av Solåkraby. Gränslinjen justerades även under 2012 så att det område som omfattats av byggnadsplan för Nästäppan kom att ligga utanför naturreservatet i enlighet med beslutstexten. Den tidigare gällande gränsen för naturreservatet mättes in på uppdrag av Miljökontoret under 2014 och omfattar 281 ha. Föreliggande beslut innebär en utvidgning av reservatet i vattenområde samt att reservatet upphävs för en avstyckad, privat bostadsfastighet, Farsta 1:33.

Fram till 2014 förvaltades skogsmarken i området genom en skogsbruksplan, med tekniska nämnden i Södertälje kommun som ansvarig. En större avverkning har skett under 2000-talet nordväst om Nästäppan i en dalgång. Delar av skogsmarken har även gallrats. 2014 flyttades förvaltningen av naturreservatet från tekniska nämnden till miljönämnden i Södertälje kommun, som ansvarar för förvaltningen av de kommunala naturreservaten.

Miljökontoret har sedan 2014, då reservatsförvaltningen flyttades från tekniska nämnden till miljönämnden, arbetat för ett kommunalt övertagande av naturreservatet, och fört en dialog med länsstyrelsen, som är positiva till detta. Beslutet från 1967 reglerade möjligheten att bygga i reservatet men gav ett mycket svagt skydd för naturvärden inom reservatet. Miljökontoret har därför sett det som prioriterat att arbeta fram ett nytt förslag till beslut som ger skydd åt naturmarken och möjlighet att utveckla campingområdet och friluftslivet i området. Med ett nytt beslut kan även förslaget till skötselplan få stöd i reservatsföreskrifterna och därmed få juridisk verkan.

Sedan 2014 har miljökontoret gjort stora satsningar på upprustning av friluftsanordningar som leder och skyltning, samt utfört omfattande restaureringar av hagmarker och jätteträdsmiljöer genom prioritering i naturvårdens driftbudget och tillskott från statliga medel så som LONA-bidrag. Underlag för nytt beslut och en ny skötselplan togs fram under 2015. 2016 antog miljönämnden skötselplanen för området som förvaltningsplan för skötselns inriktning. Skötselplanen kunde inte beslutas i enlighet med 3 § Förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. eftersom den inte har stöd i det gällande reservatsbeslutet, men har sedan dess gällt som förvaltningsplan för området. Reservatsbildningen har dock vilat i avvaktan på tre andra processer inom Farstanäs; detaljplan för Farstanäs Camping, utredning om Farsta Gård samt länsstyrelsens tillsyn av olovligt byggande på campingområdet.

Sedan hösten 2021 har kommunen återtagit driften av campingområdet, länsstyrelsens tillsynsärende är avslutat, olovliga byggnader på campingen är avstädad och Farsta gård ligger kvar i kommunal ägo. Därmed kunde arbetet med ett nytt naturreservatsbeslut återupptas

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	E-post
151 89 SÖDERTÄLJE	Campusgatan 26 SÖDERTÄLJE	08-523 01000 vx	08-523 04636	miljokontoret@sodertalje.se

under hösten 2021. Parallellt pågår arbete med att ta fram en granskningshandling för detaljplanen för campingområdet, samt en vision för utveckling av campingområdet. Detaljplanen är planerad att beslutas för granskning i Järna kommunaldelsnämnd 30 augusti 2022 och ställas ut för granskning under hösten 2022.

Förändringar gentemot tidigare gällande naturreservatsbeslut

Föreliggande beslut innebär att tillsynsansvaret för naturreservatet flyttas från länsstyrelsen i Stockholms län till Södertälje kommun, med miljönämnden som tillsynsmyndighet.

Motivet till att revidera reservatsbeslutet och att bilda ett nytt kommunalt beslut för området är flera, dels att öka skyddet för naturmiljöer och anpassa föreskrifter efter kulturmiljöinventeringen, dels att tydliggöra och underlätta för utveckling av campingen och tillhörande behov av gång- och cykelväg och ledningar mm.

Ökat skydd av naturmarken och kulturmiljö

- Nuvarande reservatsbeslut är gammalt, delvis utdaterat och ger svagt skydd åt biologisk mångfald i området. Miljökontoret föreslår att reservatets syfte utökas till att även skydda och stärka biologisk mångfald och värdefulla kulturmiljöer vid Farsta gård, samt med föreskrifter som ger ett starkare skydd för biologisk mångfald.

Utveckling av campingen

- Nuvarande reservatsbeslut är också otydligt vad gäller campingens möjligheter att utvecklas. Miljökontoret föreslår att reservatsföreskrifterna förtydligas för campingen, så att campingens geografiska avgränsning och ramar blir tydliga, samtidigt som campingen tillåts att utvecklas. Föreskrifterna och zoner av reservatsområdet för campingen harmonieras med detaljplanen som utformas för campingen och kopplas till zonindelning av reservatet med tillhörande föreskrifter. Inom campingområdet zon 3 föreslås övernattningstugor restaurant, vandrarhem och poolområde kunna byggas. Inom camping- och badområde zon 2 och 3 föreslås även servicebyggnader som bastu, förråd och omklädningsrum kunna tillkomma efter miljönämndens tillstånd.

Zonindelning

- Föreskrifterna knyts till zonindelning i beslutskartan för att tydliggöra i vilka delar av området byggnader kan tillåtas.

Förändrade gränser

I naturreservatets nordvästra del finns en mindre torpfastighet, Farsta 1:33, som styckades av 1993 och ägs privat. Naturreservatet föreslås att upphävas för denna fastighet på grund av att den inte är tillgänglig för allmänheten. Att låta fastigheten vara kvar inom reservatet innebär att undantag från för många av reservatskrifterna behövs inom fastigheten. Miljökontoret anser att det saknas motiv för att reservatsbeslutet ska gälla inom fastigheten. Fastigheten

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	E-post
151 89 SÖDERTÄLJE	Campusgatan 26 SÖDERTÄLJE	08-523 01000 vx	08-523 04636	miljokontoret@sodertalje.se

omnämns i kulturmiljöinventeringen som det enda kvarvarande dagsverkstorpet som tidigare tillhörde Farsta gård. Upphävande av reservatet för denna fastighet har stämts av med stadsantikvarien som inte har invändningar.

Naturreservatet föreslås utvidgas i vattenområde inom fastigheterna för att anpassa gränsdragningen enligt naturvårdsverkets riktlinjer, pga att strandlinjen kan förändras över tid. Under 2020 inventerades den inre delen av Vaskhusviken utanför naturreservatet samt en del av viken vid badstranden. Inventeringen visade på påtagligt naturvärde (naturvärdesklass 3) med kransalgs- och hårsärvsängar av betydelse som lek- och uppväxtområden för fisk. Enligt rapporten från inventeringen bör muddring undvikas för att det kan påverka bottenvegetationen negativt. Förbud mot muddring i vattenområdet föreslås därför för vatteområdet i föreskrifterna.

Förenlighet med hushållningsbestämmelser och översiktsplan

Kommunfullmäktige bedömer att ett naturreservat i det aktuella området reservatet är förenligt med hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kap. miljöbalken. I och med att Farstanäs finns registrerat som naturreservat sedan tidigare, bedöms inrättandet vara fullt förenligt med kommunens översiktsplan, antagen i oktober 2013.

Miljökvalitetsmål

Reservatet medverkar till att uppfylla fem av de nationella miljökvalitetsmålen, nämligen *levande skogar, ett rikt odlingslandskap, ett rikt växt- och djurliv, god bebyggd miljö och hav i balans samt levande kust och skärgård.*

Intresseprövning

Kommunfullmäktige i Södertälje kommun finner vid en vägning mellan enskilda och allmänna intressen i enlighet med 7 kap. 25 § miljöbalken att det för att skydda och bevara ovanstående natur- och friluftsvärden finns skäl att besluta om att bilda ett naturreservat i området samt att förordna om föreskrifterna för att skydda området, liksom att fastställa en skötselplan.

Områdets betydelse för det rörliga friluftslivet i kombination med dess artrika naturmiljö och värdefulla kulturmiljö motiverar till att ge området det starka skydd som ett naturreservat innebär. Naturreservatsbildning ger ett långsiktigt skydd och möjliggör förvaltning av områden genom en skötselplan. I skötselplanen kan avvägningar göras mellan intresset att tillgängliggöra området för besökare, möjliggöra utveckling av Farstanäs camping och samtidigt värna om områdets natur- och kulturmiljövärden.

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	E-post
151 89 SÖDERTÄLJE	Campusgatan 26 SÖDERTÄLJE	08-523 01000 vx	08-523 04636	miljokontoret@sodertalje.se

Tillgänglighet och hur man når området

Farstanäs ligger relativt tätortsnära cirka en mil söder om Södertälje och ca fem km öster om Järna. Reservatet ligger intill väg 525 och nås därför enkelt med bil. Parkeringsplatser finns invid campingen och i söder längs grusvägen till Nästäppan. Det går även att ta sig till området med båt då det finns en gästbrygga öster om badstranden. Kollektivtrafik finns vid väg 525 och kommer eventuellt att dras in till campingens entré i framtiden. Infartsvägen till bad- och campingområdet planeras att breddas med en gång- och cykelväg.

Bilagor

- 1. Skötselplan**
- 2. Karta med tidigare gällande naturreservatsgräns**
- 3. Hur man överklagar**

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	E-post
151 89 SÖDERTÄLJE	Campusgatan 26 SÖDERTÄLJE	08-523 01000 vx	08-523 04636	miljokontoret@sodertalje.se

Bilaga 2: Karta med tidigare och föreliggande naturreservatsgräns

Karta med föreliggande naturreservatsgräns som vit streckad linje och tidigare gällande naturreservatsgräns som grön streckad linje.

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	E-post
151 89 SÖDERTÄLJE	Campusgatan 26 SÖDERTÄLJE	08-523 01000 vx	08-523 04636	miljokontoret@sodertalje.se